



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษาในครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงบรรยาย ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยที่จำแนกออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. สร้างรูปแบบการประเมินการสอนของครูระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ดังนี้คือ

- 1.1 วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน การประเมิน การประเมินการสอนและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง
- 1.2 วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพและความต้องการทางด้านการ ประเมินการสอนจากครูผู้สอนดีเด่น โดยการสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน และการสัมภาษณ์
- 1.3 วิเคราะห์แนวคิดด้านการประเมินการสอนของครูระดับประถมศึกษา จาก การสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลต่อไปนี้คือ (1) ผู้เชี่ยวชาญ (2) ผู้บริหารโรงเรียน ดีเด่น และ (3) ศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอดีเด่น

จากนั้นนำสารสนเทศที่ได้ทั้งหมดมาประมวลเข้าด้วยกันในเชิงการสังเคราะห์เนื้อหา ตามแบบแผนโครงสร้างของรูปแบบการประเมินการสอน แล้วดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิง สอดคล้อง ในแง่ความเหมาะสมความชัดเจนของกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน การสอน ความเหมาะสมความชัดเจนของสมรรถภาพที่ใช้ประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินการสอนเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

2. ทดลองใช้ร่างของรูปแบบการประเมินการสอนที่สร้างขึ้นมาเพื่อประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งมีวัตถุประสงค์และวิธีการดังนี้ คือ

- 2.1 ตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน โดยพิจารณาจากค่าความสอดคล้อง ของผู้ทดลองใช้แบบประเมิน
- 2.2 ประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมินและแบบประเมินการสอน ในด้านความเหมาะสม

ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดกิจกรรมและรายการส่วนประกอบดังกล่าวของรูปแบบการประเมินการสอน

- 2.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของแบบประเมิน โดยใช้ Known Group Technique เพื่อพิจารณาความสามารถในการจำแนกกลุ่มครูที่มีประสิทธิภาพด้านการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มครูผู้สอนธรรมดา
- 2.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้รูปแบบการประเมินที่มีต่อการประเมินการสอนในฐานะผู้ได้รับการประเมิน
- 2.5 ประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอนในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนและความเป็นไปได้ในการนำกรอบเนื้อหาของเอกสารไปใช้
- 2.6 ประเมินการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ ในด้านความเหมาะสม และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการประเมินการสอน

จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลจากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรกมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมินและแบบประเมินการสอนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้ในรอบที่สองต่อไป การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบที่สองเพื่อตรวจสอบคุณภาพในขั้นสุดท้าย ซึ่งมีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการประเมินคุณภาพ เช่นเดียวกับการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก แล้วนำผลการทดลองมาใช้พิจารณาปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบรายการต่างๆ ของรูปแบบการประเมินการสอนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา ทั้ง 2 ขั้นตอน สามารถแสดงลำดับขั้นตอนด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

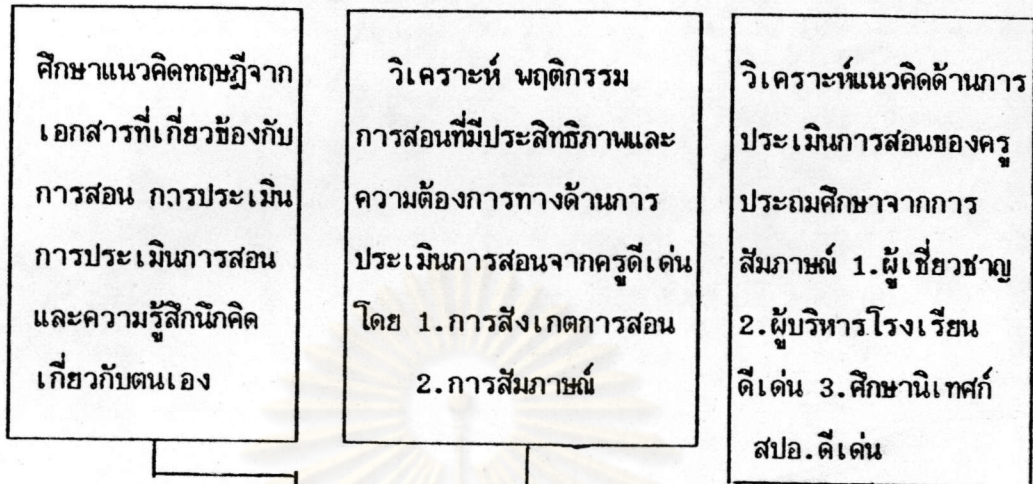
ศูนย์วิจัยทั่วไป
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(1)

(2)

(3)

ตอนที่ 1



สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในเบื้องต้นเข้าด้วยกันเป็นร่างของรูปแบบการประเมินการสอน

ตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องในแง่ความเหมาะสม และความชัดเจนขององค์ประกอบรายการต่าง ๆ ของร่างรูปแบบการประเมิน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสิน

ตอนที่ 2

ทดลองใช้ร่างรูปแบบการประเมินการสอนเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบ

ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ร่างรูปแบบการประเมินการสอนที่เหมาะสม

ทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนเพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขในขั้นสุดท้าย

การดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอนดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประเมินการสอน

ก. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน การประเมิน การประเมินการสอนและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เพื่อวิเคราะห์และรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการสอนในด้านทฤษฎีการสอน รูปแบบและการออกแบบการสอน องค์ประกอบการสอนและพฤติกรรม การสอนที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดทางด้านกระบวนการประเมิน การประเมินการสอนและเกณฑ์การ ประเมิน รวมทั้งแนวคิดทางด้านอัตมโนทัศน์และการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตน

ข. วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพและความต้องการทางด้าน การประเมิน การสอนจากครูดีเด่น จำนวน 6 คน โดยวิธีการดังนี้ คือ

(1) สังเกตการสอนในชั้นเรียนของครูดีเด่น เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูและการตอบสนองของนักเรียน รวมทั้งเทคนิควิธีที่ช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระยะเวลาการสังเกตประมาณ 45-50 นาที (ดังปรากฏรายละเอียดของกรอบเนื้อหาตามแบบสังเกตการสอนในภาคผนวก ก)

(2) สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ที่ครูคาดหวัง และความ ต้องการทางด้าน การประเมินการสอน ในมิติของจุดมุ่งหมาย วิธีและกระบวนการประเมิน สิ่ง ที่ควรประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้และข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการประเมินการสอน (ดังปรากฏ รายละเอียดของกรอบเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก ก)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างครูดีเด่นที่ใช้ศึกษาข้อมูลในครั้งนี้มีจำนวน 6 คน ซึ่งมีวิธีการ เลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

(1) สืบจากรายชื่อครูดีเด่นของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ที่ ได้รับคัดเลือกเนื่องในวันประถมศึกษาแห่งชาติปี 2532 โดยจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์การสอน

(2) ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มครูดีเด่นตามข้อ (1) เพื่อให้ได้ กลุ่มตัวอย่างครูดีเด่นที่สอนในระดับชั้นและกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งปฏิบัติการสอนใน ภูมิภาคที่ต่างกัน จำนวน 6 คน (ดังปรากฏรายชื่อในภาคผนวก ก) ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ครูดีเด่นสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. ครูดีเด่นสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. ครูดีเด่นสอนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. ครูดีเด่นสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
5. ครูดีเด่นสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

6. ครูดีเด่นสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนและสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาดีเด่นจำนวน

6 คน นั้น ปรากฏรายละเอียดตามข้อสรุปในภาคผนวก ข

ค. วิเคราะห์แนวคิดด้านการประเมินการสอนของครูในระดับประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นจำนวน 4 คน และศึกษานิเทศก์ดีเด่นจำนวน 4 คน โดยสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญและความต้องการในการประเมินการสอน จุดมุ่งหมาย แนวทางและวิธีการประเมิน สมรรถภาพการสอนที่ควรใช้ประเมิน กระบวนการประเมิน การนำผลไปใช้ รวมทั้งองค์ประกอบอื่นและข้อคิดเห็นเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินการสอนในระดับประถมศึกษา (ดังปรากฏรายละเอียดของกรอบเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก ก)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ประกอบการวิเคราะห์แนวคิดทางด้านการประเมินการสอน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกดังนี้

(1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ดำเนินการเลือกตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติที่ระบุไว้ คือ เป็นผู้รู้และมีประสบการณ์ทางครุศึกษาที่ชำนาญการในด้านการประเมินและ/หรือด้านการสอน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาประกอบดังนี้ คือ (1.1) เป็นผู้ที่ได้รับปริญญาทางครุศาสตร์หรือทางศึกษาศาสตร์ ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทอย่างน้อย 1 ปริญญา (1.2) เป็นผู้ที่ทำการสอนหรือเคยมีประสบการณ์ด้านการสอนในสถานศึกษาระดับใดระดับหนึ่งมาแล้ว รวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี (1.3) เป็นผู้มีผลงานการวิจัยหรือการวิจัยร่วมหรือการเขียนตำราเกี่ยวกับการสอนหรือการประเมินไม่น้อยกว่า 1 เรื่อง (ไม่ับรวมงานวิทยานิพนธ์ที่ทำเพื่อประกอบการจบหลักสูตร) (1.4) เคยเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาหรือเป็นวิทยากรการฝึกอบรมในด้านการประเมินหรือการสอน หรือเคยเป็นคณะกรรมการร่วมพิจารณาเกี่ยวกับการประเมินครูในระดับประเทศของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง (ดังปรากฏรายชื่อในภาคผนวก ก)

(2) ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น จำนวน 4 คน และศึกษานิเทศก์ดีเด่น จำนวน 4 คน มีวิธีเลือกโดยสุ่มรายชื่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้ภาคละ 1 แห่ง รวม 4 แห่ง คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น และจังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นและศึกษานิเทศก์ดีเด่นเนื่องในวันประถมศึกษาแห่งชาติ ประจำปี 2532 ของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่ถูกเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลรวมแห่งละ 2 คน กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น 1 คน และศึกษานิเทศก์

ดีเด่นอีก 1 คน (ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ก)

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นจำนวน 4 คน และศึกษานิเทศก์ดีเด่นจำนวน 4 คน ปรากฏรายละเอียดตามข้อสรุปในภาคผนวก ข

ง. สังเคราะห์แนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้นเป็นกรอบแนวคิดต้นแบบของร่างรูปแบบการประเมินการสอน ซึ่งประกอบด้วย การนำเสนอแนวความคิดและข้อมูลทางด้าน การประเมินการสอนแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน การเสริมสร้างบุคลากรให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการประเมิน การเตรียมการด้านบุคลากรเพื่อการประเมิน กระบวนการนำเครื่องมือประเมินไปใช้ การวิเคราะห์สรุปรายงานผลการประเมิน การนำผลไปเป็นแนวทางเพื่อพิจารณาปรับปรุงการสอนของครู และการประเมินทบทวนซ้ำในระยะต่อไป ดังปรากฏรายละเอียดในองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

1. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้เสนอแนวความคิดด้านการประเมินการสอนแก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการดังนี้คือ

- 1.1 สันทนาซักถามถึงสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและแนวทางการกำกับติดตามคุณภาพการสอนของครูในโรงเรียน
- 1.2 ซักจูงให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นความสำคัญของการประเมินการสอนด้วยการแนะนำประโยชน์ของการประเมินและเสนอให้อ่านบทความที่กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินการสอน (ดังรายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข)

2. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้แนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินการสอนตามที่ปรากฏในเอกสารคู่มือการประเมินการสอนให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งประกอบด้วยความเป็นมาและข้อกำหนดแนวทางในการประเมิน การแนะนำรูปแบบการประเมิน การเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน การแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการประเมิน วิธีการประเมิน ลักษณะเครื่องมือประเมิน กระบวนการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล การสรุปผลและการนำเสนอผล

3. ผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมินการสอนแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินในโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมตามที่ปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานการประเมินการสอนในโรงเรียน จำนวน 2-3 คน
2. ผู้บริหารโรงเรียนระบุตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่ประเมิน และผู้ได้รับการประเมินการสอน ซึ่งมีผู้ประเมินประกอบด้วย (1) ผู้บริหารโรงเรียน (2) เพื่อนครูผู้สอนและ (3) ครูผู้สอนทำการประเมินตนเอง
3. ผู้ประเมินฝึกทดลองใช้แบบประเมินร่วมกับผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้โดยทดลองสังเกตการสอนแล้วพิจารณาผลการให้คะแนนประเมินร่วมกัน ประกอบกับพยายามชี้ประเด็นเงื่อนไขที่จะช่วยในการให้คะแนนประเมินมีความชัดเจนตรงกัน
4. ผู้ประเมินศึกษาทำความเข้าใจแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินด้วยตนเอง และควรฝึกให้คะแนนประเมินจากการสังเกตการสอนของเพื่อนครูคนใดคนหนึ่ง หรือการสอนของตนเอง อีกครั้งหนึ่งด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นนำไปใช้ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 4 กิจกรรม คือ

1. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินกำหนดแผนการประเมินการสอนของครูในโรงเรียนตามความเหมาะสม
2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินแจ้งให้ครูผู้เกี่ยวข้องทราบถึงแผนการประเมินล่วงหน้าก่อนทำการประเมินประมาณ 5-7 วัน
3. ผู้ประเมินสังเกตการสอนและให้คะแนนประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. ผู้ประเมินสังเกตการสอนเพื่อประเมินทบทวนซ้ำอีกครั้ง เมื่อมีความต้องการหรือเห็นว่าการประเมินจากการสังเกตการสอนในครั้งแรก ยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผล ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

1. ผู้ประเมินส่งคะแนนผลการประเมินการสอนให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินวิเคราะห์ผล
2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินทำการตัดสินและสรุปผลการประเมิน
3. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบการประเมินเสนอผลให้ผู้ได้รับการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนทราบ

ขั้นที่ 5 ขั้นปรับปรุงและประเมินบททวนซ้ำ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ

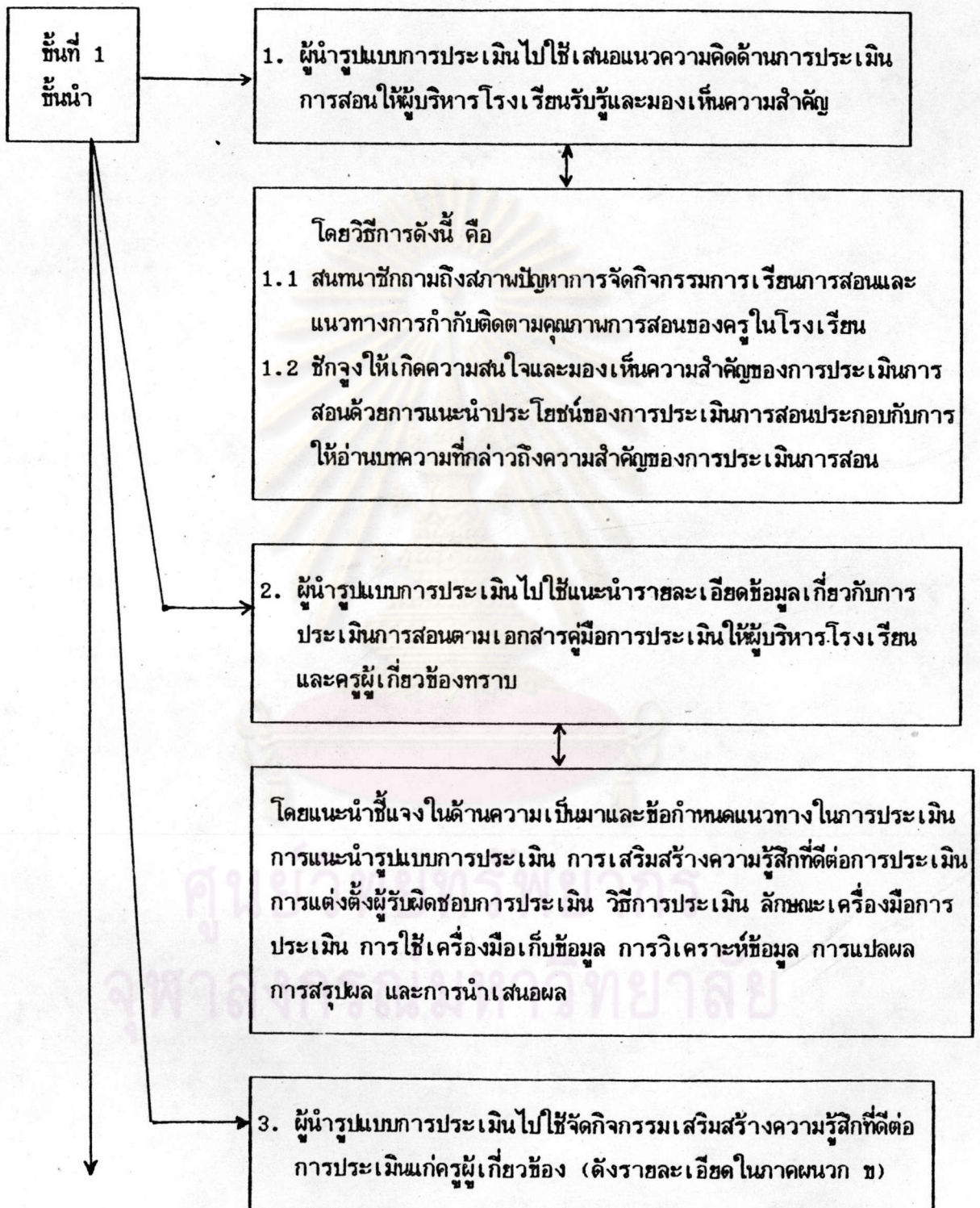
1. ครูผู้สอนนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงการสอนของตน
2. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินและผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินมาพิจารณาวางแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไขสมรรถภาพการสอนส่วนที่ยังบกพร่องของครู พร้อมทั้งวางแผนการประเมินบททวนซ้ำในครั้งต่อไป
3. คณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินวางแผนเพื่อประเมินการสอนของครูผู้ผ่านการประเมินในคราวนี้บททวนอีกครั้งในระยะต่อไป

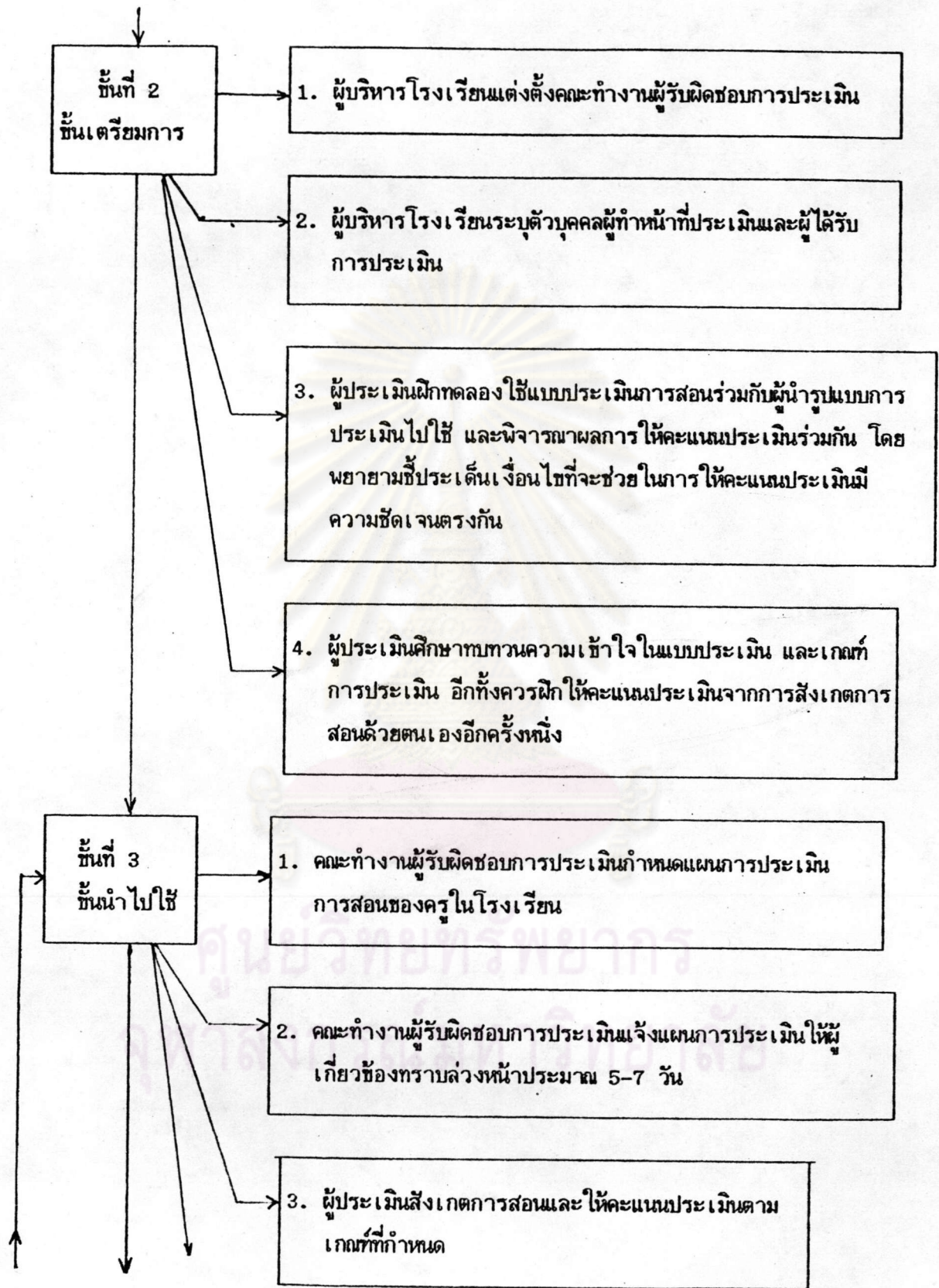
กรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอน สรุปลงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

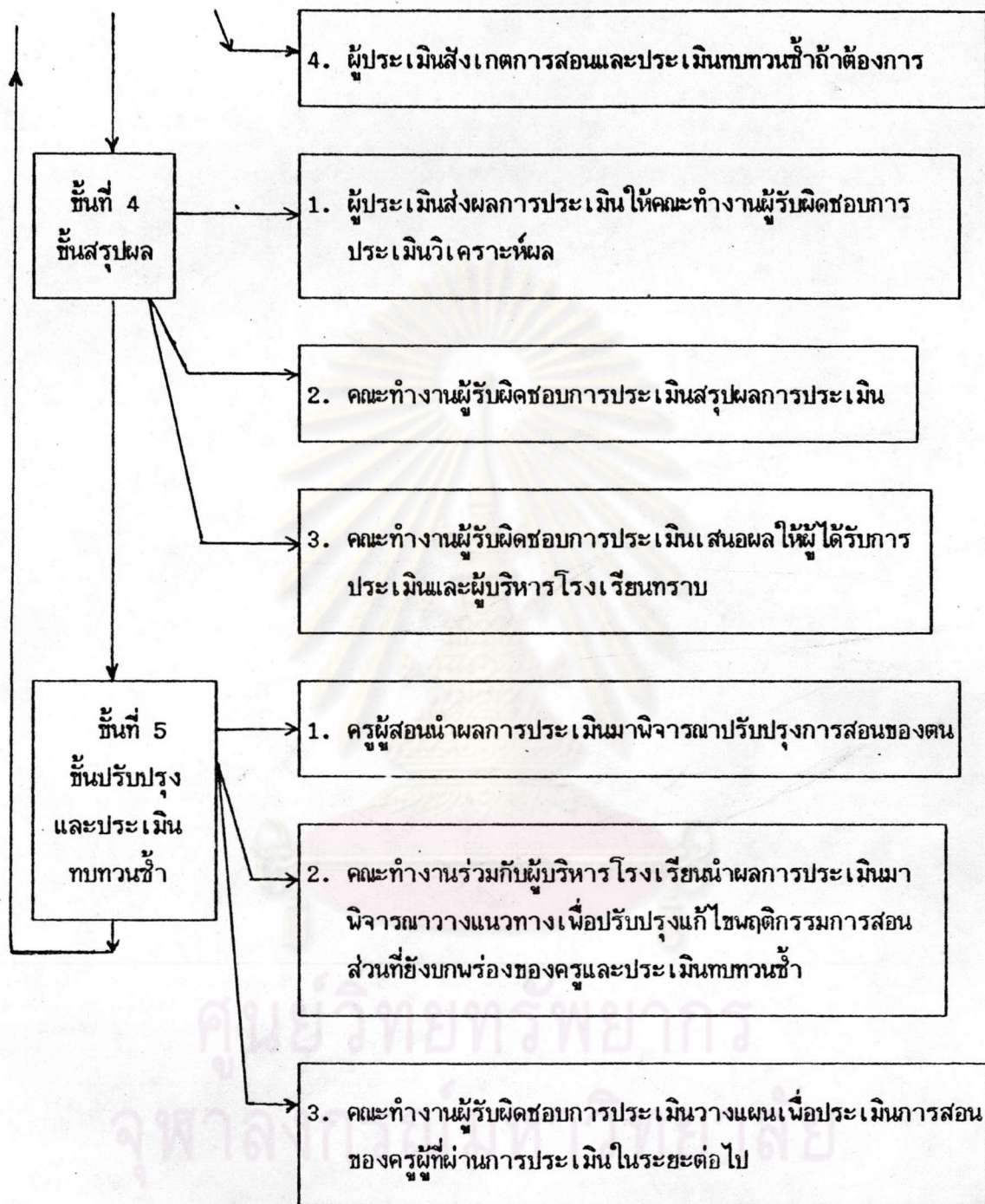


ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 8 กรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอน







จ. สร้างเอกสารคู่มือการประเมินการสอน เพื่อใช้ศึกษาประกอบการนำรูปแบบการประเมินการสอนและเครื่องมือประเมินไปใช้ ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ต่อไปนี้

(1) ความเป็นมาและข้อกำหนดแนวทางในการประเมินการสอน (รายละเอียดปรากฏตามเนื้อหาของเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ในบทที่ 5)

(2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินการสอน ประกอบด้วย

(2.1) เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงการสอนของครู

(2.2) เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนครูได้มีบทบาทร่วมกันในการประเมินการสอน

(2.3) เพื่อให้ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนครูมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการประเมินการสอนและพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ และพร้อมที่จะดำเนินการประเมินการสอนของครู

(2.4) เพื่อสนับสนุนให้มีระบบที่ดีในการกำกับติดตามด้านการสอนของครู

(3) การแนะนำรูปแบบการประเมินการสอน

การแนะนำรูปแบบการประเมินการสอน ได้แก่ การแนะนำรายละเอียดของรูปแบบการประเมินการสอนตามเอกสารคู่มือการประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องรู้จักและเข้าใจในองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมิน

(4) การเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน

การเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน ได้แก่ การใช้กิจกรรมเสริมสร้างการรับรู้และการยอมรับตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมพัฒนาความรู้สึกนึกคิดของตน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมินการสอนของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่อยู่ในฐานะผู้ได้รับการประเมิน เป็นกิจกรรมที่มุ่งหวังให้กลุ่มครูผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอนในโรงเรียนได้รับการเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจในการรับรู้ตนเองและผู้อื่นอย่างถูกต้อง เสริมสร้างความรู้สึเชื่อมั่นและยอมรับตนเอง พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นวิจารณ์จากบุคคลอื่นทุกโอกาส กิจกรรมดังกล่าวพัฒนาจากแนวคิดและกิจกรรมเรื่องก่อนหน้า : การมองคน ของทีศนา แคมมณี (2525:20-23) และเค้าโครงเรื่องเล่ากรณีตัวอย่างจากกิจกรรมจุดเด่นจุดด้อย ของวิเชียร ชิวนิมาย (2528: 106) (ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข)

(5) การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบการประเมิน

การประเมินการสอนตามรูปแบบที่ต้องการในครั้งนี้ มุ่งที่จะประเมินเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการปรับปรุงการสอนของครู ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการประเมินการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบที่ดี จึงจำเป็นต้องมีบุคคลปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการหรือคณะกรรมการรับผิดชอบการประเมินการสอนในระดับโรงเรียน เพื่อติดต่อประสานงานในด้านการประเมินกับผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมิน รวมทั้งทำหน้าที่วิเคราะห์สรุปรายงานผลการประเมินและดำเนินการสนับสุนนการปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู จึงเสนอให้ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาแต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารและ/หรือครูผู้สอนที่เหมาะสม จำนวน 2-3 คน เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ก่อนทำการประเมิน

(6) วิธีการประเมิน

วิธีการประเมิน ได้แก่ การใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่าควบคู่กับการสังเกตชั้นเรียน โดยมีผู้ทำหน้าที่ประเมินประกอบด้วย

- (6.1) ผู้บริหารโรงเรียน
- (6.2) เพื่อนครูผู้สอน
- (6.3) ครูผู้สอนทำการประเมินตนเอง

(7) ลักษณะเครื่องมือประเมิน

ลักษณะเครื่องมือประเมิน ได้แก่ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ประเภทภาพเส้นประกอบคำบรรยาย (descriptive graphic rating scale) ซึ่งประกอบด้วยรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมินและเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาให้คะแนนประเมิน สำหรับรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมินนั้น ประกอบด้วยข้อกระทงความในแบบประเมินการสอนที่ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาทางด้านการสอนรวม 7 ด้าน ดังนี้

- (7.1) ด้านการวางแผนและการเตรียมการสอน
- (7.2) ด้านบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา
- (7.3) ด้านการใช้กลวิธีการสอน ทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์
- (7.4) ด้านการจูงใจและการเสริมแรง
- (7.5) ด้านการเอาใจใส่และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน
- (7.6) ด้านการจัดการชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
- (7.7) ด้านการติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

มิตินของเนื้อหาที่นำมาใช้ประเมินแต่ละด้านประกอบด้วยรายการสมรรถภาพการสอน

ข้อย่อย ๆ จำนวนด้านละประมาณ 5-9 รายการ รวม 45 รายการ และแต่ละรายการสมรรถภาพ

ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนประเมินกำกับไว้ทุกสมรรถภาพ

(8) กระบวนการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

(8.1) ผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอนทุกคนทดลองฝึกสังเกตการสอนร่วมกับผู้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ในระยะเวลาประมาณ 40-50 นาที เสร็จแล้วให้ผู้ประเมินแต่ละคนนำผลการให้คะแนนประเมินมาพิจารณาร่วมกันว่า ได้ให้คะแนนประเมินตรงกันหรือต่างกันอย่างไร โดยพยายามชี้ประเด็นการให้คะแนนให้เห็นอย่างชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้ กิจกรรมส่วนนี้จะดำเนินการในขั้นเตรียมการของรูปแบบการประเมินการสอน

(8.2) ผู้นำรูปแบบประเมินไปใช้หรือคณะทำงานผู้รับผิดชอบการประเมินแจ้งกำหนดการประเมินให้ผู้ประเมินและผู้ได้รับการประเมินทราบล่วงหน้าก่อนวันประเมินจริงประมาณ 5-7 วัน โดยบอกกำหนดเป็นช่วงกว้าง ๆ เช่น ในช่วงวันที่ 5-9 หรือในช่วงสัปดาห์ที่สองของเดือน เป็นต้น

(8.3) ผู้ทำหน้าที่ประเมินและผู้ได้รับการประเมินศึกษาบททวนรายการสมรรถภาพที่ประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนประเมินอย่างถ่องแท้และควรฝึกสังเกตการสอนด้วยตนเอง ในช่วงที่เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง โดยให้เวลาศึกษาทวนและฝึกให้คะแนนประเมินการสอนในช่วงก่อนทำการประเมินจริงประมาณ 5-7 วัน

(8.4) ผู้ประเมินสังเกตการสอนประมาณ 45-50 นาที และให้คะแนนประเมินภายหลังการสังเกตการสอนได้สิ้นสุดลงในทันที โดยบันทึกเหตุการณ์หรือประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเกตการสอนอย่างย่อ ๆ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาให้คะแนนประเมินแต่ละครั้งด้วย

(8.5) การให้คะแนนประเมินการสอนแต่ละครั้งให้ผู้ประเมินพิจารณาจากความเหมาะสมและคุณภาพของพฤติกรรมการสอนของครูว่าเป็นไปตามเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้หรือไม่มากนักเพียงใด โดยพยายามพิจารณาเปรียบเทียบพฤติกรรมว่าใกล้เคียงหรือสอดคล้องกับเกณฑ์ใดมากที่สุด

(8.6) ในกรณีที่การสอนของครูในครั้งนั้นไม่มีความสมบูรณ์พอ หรือผู้ประเมินยังได้ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะให้คะแนนประเมิน ผู้ประเมินอาจสังเกตการสอนและให้คะแนนประเมินการสอนของครูคนเดิมทวนซ้ำอีกครั้งในการสอนคราวต่อไป และถ้าหากผู้ประเมินไม่สามารถให้คะแนนประเมินในรายการสมรรถภาพใดจากการสังเกตการสอนของครูเพียงอย่างเดียวแล้ว ผู้ประเมินก็สามารถสอบถามตัวครูหรือผู้เรียน หรือตรวจสอบเอกสารและหลักฐานการสอนประกอบเพิ่มเติมได้

(9) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการประเมินการสอนที่ได้จากผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอน และครูผู้ประเมินตนเอง โดยคำนวณค่าเฉลี่ยแยกตามแต่ละรายการสมรรถภาพที่ประเมิน และคำนวณค่าเฉลี่ยรวมของผลการประเมินในแต่ละมิติการประเมินด้วย กรณีที่มีการประเมินครูผู้สอนคนใดคนหนึ่งมากกว่า 1 ครั้ง ในช่วงระยะที่ใกล้เคียงกันหรือภายในสัปดาห์เดียวกันก็ให้นำคะแนนผลการประเมินทุกครั้งมาพิจารณาทบทวนรวมเข้าด้วยกันเป็นครั้งเดียว หรือกรณีที่การสอนในครั้งนั้นมีลักษณะเนื้อหาไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามรายการประเมิน เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม ก็ให้ตัดรายการประเมินนั้นออกไปและไม่ได้นำผลมารวมเพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ยด้วย

(10) การแปลผล

การแปลผล ได้แก่ การนำคะแนนผลการประเมินที่ได้จากการประเมินในครั้งนั้น ๆ ของผู้ประเมินแต่ละคนมาเฉลี่ยรวมกันให้เป็นคะแนนของแต่ละรายการสมรรถภาพ และคะแนนเฉลี่ยรวมของแต่ละมิติการประเมิน ซึ่งจะแปลความหมายของคะแนนผลการประเมิน ดังนี้

- (10.1) คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยมาก
- (10.2) คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติค่อนข้างน้อย
- (10.3) คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติระดับปานกลาง
- (10.4) คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติค่อนข้างสูง
- (10.5) คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่ปฏิบัติสูงมาก

(11) การสรุปผล

การสรุปผล ได้แก่ การพิจารณากำหนดเงื่อนไขและเกณฑ์สำหรับการประเมิน และคะแนนผลการประเมิน เพื่อประกอบการตัดสินใจคุณภาพการสอนของครู ซึ่งมีข้อกำหนดปฏิบัติ ดังนี้

- (11.1) การประเมินการสอนในคราวนั้น ๆ จะต้องได้รับการประเมินจากกลุ่มผู้ประเมินครบทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครูผู้สอนและครูผู้สอนทำการประเมินตนเอง โดยที่ผู้ประเมินแต่ละกลุ่มอาจประเมินครูผู้สอนมากกว่า 1 คน หรือประเมินครูคนเดียว

มากกว่า 1 ครั้ง หรือกลุ่มผู้ประเมินแต่ละกลุ่มที่ประเมินในคราวเดียวกันอาจมีมากกว่า 1 คนก็ได้

(11.2) ระดับคะแนนผลการประเมินที่ใช้เป็นเกณฑ์กลางสำหรับตัดสินคุณภาพของการสอนที่สามารถยอมรับได้ คือ ผลการประเมินรายการสมรรถภาพการสอนใด ๆ และผลการประเมินรวมเฉลี่ยในแต่ละมิติการประเมิน ควรมีระดับคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.50 และ 3.75 ตามลำดับ

(11.3) ถ้าระดับคะแนนผลการประเมินการสอนในแต่ละกรณี กล่าวคือ ผลการประเมินแต่ละรายการมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 หรือผลเฉลี่ยรวมในแต่ละมิติมีค่าต่ำกว่า 3.75 ก็ให้ถือว่ารายการประเมินนั้น ๆ ยังอยู่ในภาวะที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

(12) การนำเสนอผล

การนำเสนอผล ได้แก่การสรุปผลการประเมินที่ได้จากการวิเคราะห์ การแปลผล และการตัดสินผล โดยบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการที่รับผิดชอบการประเมิน เป็นผู้ดำเนินการสรุปแล้วเสนอผลให้ผู้บริหารและผู้ได้รับการประเมินทราบเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพิจารณาปรับปรุงการสอนของตนเองต่อไป ขณะเดียวกันก็ควรให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการที่รับผิดชอบการประเมินการสอนในโรงเรียนร่วมกันพิจารณาเพื่อชี้แนะแนวทางและสนับสนุนให้ครูที่ยังมีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ได้รับการปรับปรุงคุณภาพการสอนให้สูงขึ้น แล้วดำเนินการวางแผนประเมินการสอนของครูทั้งผู้ผ่านและยังไม่ผ่านการประเมินในคราวนี้ เพื่อปรับปรุงการสอนและประเมินในระยะต่อไป

(13) ภาคผนวก

ภาคผนวก ประกอบด้วย

- (13.1) รูปแบบการประเมินการสอน
- (13.2) กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน
- (13.3) แบบประเมินการสอน
- (13.4) เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนประเมิน

ฉ. ตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของร่างรูปแบบการประเมินการสอนโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสิน ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

(1) คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนและ/หรือการประเมินเพื่อพิจารณาให้ความเห็นในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้มีความสัมพันธ์ตามที่กำหนดไว้ จำนวน 15 คน ดังปรากฏรายชื่อในภาคผนวก ก

(2) นำร่างรูปแบบการประเมินการสอน มาปรับให้อยู่ในลักษณะของแบบสอบถาม ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณากำหนดน้ำหนักความเหมาะสมและความชัดเจนในส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินการสอน รายการสมรรถภาพ การประเมินและเกณฑ์การประเมิน แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ นี้ ได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาลงความเห็น 1 รอบ โดยผู้วิจัยได้นำไปติดต่อเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ค่ามัธยฐานและพิสัยควอไทล์ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพิจารณาตัดสินเลือกและยอมรับใน องค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินรวมทั้งความเหมาะสมความชัดเจนของรายการ สมรรถภาพที่ประเมินและเกณฑ์การประเมิน สำหรับเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการหรือองค์ ประกอบที่เหมาะสม ได้พิจารณาจากค่ามัธยฐานและพิสัยควอไทล์ของคะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ เมื่อค่ามัธยฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 จากสเกล 5 อันดับ และมีพิสัยควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 จึงจะยอมรับในรายการกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอนนั้น ซึ่งถ้าพิสัยควอไทล์ของรายการข้อใดมี ค่ามากกว่า 1.50 ก็แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรายการดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกัน ส่วนการแปลผลจากค่ามัธยฐานที่คำนวณได้นั้น ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลผลเช่นเดียวกับแนวปฏิบัติ ของฉัตรนภา พรหมมา (2528: 125-126) ที่ได้เสนอไว้ดังนี้

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายความว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะยอมรับราย การหรือข้อความนั้นเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมิน เนื่องจากมีความเหมาะสม ความชัดเจนน้อยมาก

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 1.50-2.49 หมายความว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยที่จะยอมรับ รายการหรือข้อความนั้นเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมิน เนื่องจากมีความเหมาะสม ความชัดเจนน้อย

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 2.50-3.49 หมายความว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าสมควรที่ จะยอมรับรายการหรือข้อความนั้นเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมินหรือไม่ เนื่องจากมีความเหมาะสม ความชัดเจนปานกลาง

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 3.50-4.49 หมายความว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่า สมควรที่ จะยอมรับรายการหรือข้อความนั้นเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมิน เนื่องจากเห็นว่ามีเหมาะสม ความชัดเจนมาก

ค่ามัธยฐานมีค่าตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า สมควรที่จะยอมรับรายการหรือข้อความนั้น เป็นสารสนเทศเพื่อการประเมิน เนื่องจากเห็นว่ามี ความเหมาะสม ความชัดเจนสูงมาก

ตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน

การทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมและความชัดเจนของร่างรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมินและผลการดำเนินกิจกรรมการประเมินการสอน รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินการสอนก่อนที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ

ก. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ประกอบการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินการสอน ซึ่งได้สร้างเป็นแบบสอบถามในลักษณะต่าง ๆ (ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข) ดังต่อไปนี้คือ

(1) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมินและแบบประเมินการสอนในด้านความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ และมีเนื้อหาประกอบด้วย

(1.1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

(1.2) แบบสอบถามความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน

(1.3) แบบสอบถามความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน ความเหมาะสม ความชัดเจนของเกณฑ์การประเมินและความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ตามแบบประเมิน

(2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจในฐานะผู้ได้รับการประเมินการสอนที่มีต่อรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ

(3) แบบสอบถามเพื่อประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ในด้านความเหมาะสมของรายละเอียดเนื้อหา ประโยชน์ ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของการนำกรอบเนื้อหาไปใช้ รวมทั้งข้อคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ และคำถามปลายเปิด

(4) แบบสอบถามเพื่อประเมินการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ โดยสอบถามในด้านความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินความเหมาะสมและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนตลอดจนข้อคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและคำถามปลายเปิด

ข. นำเอกสารคู่มือการประเมินและแบบประเมินการสอนไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมินการสอน โดยนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านทัพไทย อำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งผู้ทดลองใช้แบบประเมินการสอนในครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอน 3 คน และผู้วิจัยรวมเป็น 6 คน สำหรับขั้นตอนในการตรวจสอบความเที่ยงนั้น ผู้วิจัยนำเอกสารคู่มือการประเมินการสอนและแบบประเมินการสอนไปชี้แจงรายละเอียดให้กลุ่มผู้ทดลองใช้ได้รับทราบ และให้กลุ่มผู้ทดลองดังกล่าวศึกษาด้วยตนเอง ก่อนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นจึงทำการประเมินการสอนของครูคนหนึ่งคนใดในกลุ่มทดลองครั้งนี้โดยการสังเกตชั้นเรียนประมาณ 45-50 นาที แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ที่ โฮลสตี (Holsti 1969: 137-140) ได้เสนอไว้ คือ การหาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-coder agreement) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$C.R. = \frac{2M}{N_1 + N_2}$$

เมื่อ M คือ จำนวนการตัดสินใจที่ผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกัน และ N_1 , N_2 คือ จำนวนรายการที่พิจารณาให้ความเห็นทั้งหมด และจากนั้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วม (composite reliability coefficient) ตามสูตร

$$\text{ค่าความเที่ยงร่วม} = \frac{N \times (\text{ค่าเฉลี่ยของความเห็นสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน})}{1 + [(N - 1) \times \text{ค่าเฉลี่ยของความเห็นสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน}]}$$

เมื่อ N คือ จำนวนผู้ให้ความเห็นในการประเมิน

การหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วมตามวิธีการดังกล่าวจากการทดลองใช้แบบประเมินการสอนในครั้งนี้ คำนวณได้เท่ากับ .880 ซึ่งถือว่าเป็นแบบประเมินที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในการวิจัย คือ ควรมีค่าความเที่ยงร่วมไม่ต่ำกว่า .70 จึงจะยอมรับได้

ค. เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองรูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประเมินการสอนและกลุ่มผู้ได้รับการประเมินการสอน ดังนี้

(1) ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 24 คน เพื่อทำหน้าที่ประเมินการสอนของครู

(2) ครูดีเด่นจำนวน 12 คน เพื่อทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับการประเมินการสอน

(3) เพื่อนครู รวมจำนวน 36 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินครูดีเด่นและประเมินเพื่อนครูด้วยกัน จำนวน 24 คน และทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินครูดีเด่นและประเมินเพื่อนครูด้วยกัน จำนวน 24 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีวิธีการเลือกเพื่อนำมาใช้ประกอบการทดลอง ดังนี้

(1) เลือกภาคภูมิศาสตร์แบบเจาะจงจำนวน 2 ภาคที่แตกต่างกัน จากทั้งหมด 4 ภาค คือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วเลือกเขตการศึกษาจากภาคดังกล่าวมาละ 1 เขตการศึกษาแบบเจาะจงเพื่อกำหนดเป็นเขตการศึกษาสำหรับทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ซึ่งได้เลือกเขตการศึกษา 1 ในภาคกลาง และเลือกเขตการศึกษา 10 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นเขตในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ต่อไป

(2) สุ่มสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจากเขตการศึกษา 1 และเขตการศึกษา 10 จำนวน 3 และ 2 แห่งตามลำดับ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อให้ได้จังหวัดที่มีครูดีเด่นในด้านการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ครอบคลุมทุกกลุ่มประสบการณ์ และเป็นครูดีเด่นที่ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลในวันประถมศึกษาแห่งชาติ ประจำปีการศึกษา 2531-2532 ซึ่งสุ่มได้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เป็นหน่วยกลุ่มตัวอย่างรวม 5 แห่ง คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร นนทบุรี ศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร

(3) สืบจากรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีครูดีเด่นที่ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลเนื่องในวันประถมศึกษาแห่งชาติ ประจำปีการศึกษา 2531-2532 ปฏิบัติการสอนอยู่ในขณะนี้ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่สุ่มมาได้ตามข้อ (2) ทั้ง 5 แห่ง

(4) สุ่มโรงเรียนจากรายชื่อที่สืบจมาได้ ตามข้อ (3) ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อให้ได้โรงเรียนที่มีครูดีเด่นสอนครอบคลุมในทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยสุ่มให้ได้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดละ 2 โรงเรียน เฉพาะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมและจังหวัด

ศรีสะเกษ สุ่มให้ได้แต่ละ 3 โรงเรียน ดังนั้นจะได้โรงเรียนที่เป็นหน่วยของกลุ่มตัวอย่าง รวม 12 โรงเรียน ดังนี้

- | | |
|-----------------------------------|------------------------------|
| (4.1) โรงเรียนวัดแจ้งศิริสัมพันธ์ | อ.เมืองนงทบุรี จ.นงทบุรี |
| (4.2) โรงเรียนชลประทานสงเคราะห์ | อ.ปากเกร็ด จ.นงทบุรี |
| (4.3) โรงเรียนเทพรัตน | อ.เมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร |
| (4.4) โรงเรียนวัดบางขี้แพรง | อ.เมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร |
| (4.5) โรงเรียนวัดกลางครุเวียง | อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม |
| (4.6) โรงเรียนวัดหอมเกร็ด | อ.สามพราน จ.นครปฐม |
| (4.7) โรงเรียนบ้านทุ่งน้อย | อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม |
| (4.8) โรงเรียนอนุบาลยโสธร | อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร |
| (4.9) โรงเรียนบ้านตลาดทอง | อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร |
| (4.10) โรงเรียนกัณฑ์ธรรมวิद्याคม | อ.กัณฑ์ธรรมย์ จ.ศรีสะเกษ |
| (4.11) โรงเรียนบ้านโก | อ.ราชันไศล จ.ศรีสะเกษ |
| (4.12) โรงเรียนบ้านเพ็ญนาม | อ.เมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ |

(5) เลือกและกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาที่เลือกไว้ รวมโรงเรียนละ 6 คน ดังนี้ คือ

(5.1) ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 12 คน

(5.2) ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 12 คน ในกรณีที่โรงเรียนใดมีผู้ช่วยผู้บริหารมากกว่า 1 คน ก็เลือกผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการเรียนการสอนมากกว่าเป็นกลุ่มตัวอย่าง

(5.3) ครูดีเด่นในทุกโรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 12 คน

(5.4) เพื่อนครู ที่ทำการสอนในระดับชั้นและกลุ่มประสบการณ์เดียวกันกับครูดีเด่นหรือสอนในระดับชั้นที่ใกล้เคียงกัน โรงเรียนละ 3 คน ซึ่งในจำนวนนี้จะทำหน้าที่เป็นผู้ได้รับการประเมิน 1 คน และเป็นผู้ประเมินอีก 2 คนรวมใน 12 โรงเรียนเป็น 36 คน ในกรณีที่โรงเรียนนั้นมีครูที่สอนในระดับชั้นและกลุ่มประสบการณ์เดียวกันกับครูดีเด่นมากกว่า 3 คน ก็เลือกโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เมื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างครูดีเด่นและเพื่อนครูหรือครูผู้สอนธรรมดาเพื่อทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับการประเมินแล้ว สามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ประเภทของของครุผู้ได้รับการประเมินจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์และชั้นที่สอน
ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนรอบแรก

ระดับชั้นที่สอน /ประเภท	ชั้นป.1		ชั้นป.2		ชั้นป.3		ชั้นป.4		ชั้นป.5		ชั้นป.6		รวม
	ดี เด่น	ชวรม -ดา	ดี เด่น	ชวรม -ดา	ดี เด่น	ชวรม -ดา	ดี เด่น	ชวรม -ดา	ดี เด่น	ชวรม -ดา	ดี เด่น	ชวรม -ดา	
1. กลุ่มทักษะภาษาไทย			1				1			1	1	1	5
2. กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์			1	1		1		1			1		5
3. กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต				1	1				1	1			4
4. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	1				1		1				2		5
5. กลุ่มการงานและพื้นฐาน อาชีพ							1	1		1			3
6. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ										1		1	2
รวม	-	1	2	2	2	1	3	2	1	4	4	2	24

ง. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนภายหลัง
การเลือกกลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว มีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

(1) ผู้วิจัยดำเนินการยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไป
ยังหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนที่เป็นแหล่งของ กลุ่มตัวอย่าง

(2) ผู้วิจัยเดินทางไปติดต่อโรงเรียนทั้ง 12 แห่งด้วยตนเอง เพื่อดำเนินกิจกรรม
ตามกรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมินการสอน ดังนี้ คือ

(2.1) สืบเสาะแนวความคิดทางด้านการประเมินการสอนแก่ผู้บริหารโรงเรียน
เพื่อให้มองเห็นความสำคัญของการประเมินการสอน แล้วดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

(2.2) แนะนำรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินการสอนตาม เอกสารคู่มือการประเมิน ให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องรับรู้อ แล้วผู้วิจัยดำเนินการเสริมสร้างความ รู้สึกที่ต่อการประเมิน โดยใช้เวลาประมาณ 40-50 นาที ดังรายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข

(2.3) ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแบบประเมินการสอน และเกณฑ์การ ประเมินให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูดีเด่นและเพื่อนครูที่เกี่ยวข้องทราบ

(2.4) ผู้วิจัยฝึกใช้แบบประเมินการสอนร่วมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทดลองสังเกต การสอนครูคนใดคนหนึ่งในห้องเรียนชั้นมัธยมร่วมกัน แล้วนำผลจากการสังเกตการสอนมาพิจารณาให้คะแนน ประเมิน ซึ่งผู้วิจัยพยายามชี้ประเด็นเงื่อนไขที่จะให้คะแนนประเมินได้ชัดเจนตรงกัน การฝึกใช้แบบ ประเมินนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาทำความเข้าใจบทวนแบบประเมินและเกณฑ์การ ประเมินด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง และหากมีเวลาพอก็ควรลองฝึกใช้แบบประเมินสังเกตการสอนเพื่อน ครูคนใดคนหนึ่งหรือการสอนของตน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและคุ้นเคยกับแบบประเมินมากขึ้น

(2.5) มอบเอกสารคู่มือการประเมินการสอนและแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่าง นำไปศึกษาบทวนด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดให้ระยะเวลาศึกษาทำความเข้าใจและเตรียมตัว ประเมินการสอนล่วงหน้าประมาณ 5-7 วัน ซึ่งวันเวลาที่ผู้วิจัยไปทำการทดลองประเมินการสอนจริง นั้นได้กำหนดให้รู้ล่วงหน้าเป็นช่วงระยะเวลาที่กว้าง ๆ เช่น ในช่วงวันที่ 5-7 หรือในช่วงวันจันทร์ ถึงวันพุธ เป็นต้น

(3) วิธีดำเนินการประเมินเพื่อทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนครั้งนี้ มีดังนี้

(3.1) ให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน ทำการประเมินครูดีเด่นและครูธรรมดา โดยแยกกันประเมินและประเมินสลับกันไปทุกโรงเรียน เมื่อผู้บริหารโรงเรียนประเมินครูดีเด่นและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนครูธรรมดาในโรงเรียนแรกแล้ว โรงเรียนถัดไปก็จะให้ผู้บริหารโรงเรียนประเมินครูธรรมดาและให้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนประเมินครูดีเด่น และกระทำในลักษณะเช่นนี้เรื่อยไป

(3.2) กลุ่มตัวอย่างเพื่อนครูผู้สอน ซึ่งทำหน้าที่ประเมินการสอนโรงเรียน ละ 2 คนนั้น ได้กำหนดให้แยกกันประเมินกลุ่มครูที่ได้รับการประเมินในลักษณะเช่นเดียวกันกล่าวคือ ให้ครูผู้สอนคนแรกประเมินครูดีเด่นและให้คนหลังประเมินครูผู้สอนธรรมดา

(3.3) ผู้วิจัยทำหน้าที่ในฐานะผู้นำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้ในแต่ละ โรงเรียน และได้ร่วมทำหน้าที่การประเมินการสอนในฐานะเป็นบุคคลภายนอกคนหนึ่ง โดยไม่นำ ผลไปร่วมวิเคราะห์กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใด ๆ แต่จะนำไปพิจารณาประกอบการวิเคราะห์ผลในลักษณะ ข้อคิดเห็นของการวิจัยเท่านั้น

(4) ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลในวันทดลองใช้ เครื่องมือประเมินการสอนจริงที่ โรงเรียนแห่งของกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง และการสังเกตชั้นเรียนในครั้งนี้ ได้ให้กลุ่มผู้ประเมิน แต่ละกลุ่ม เข้าสังเกตการสอนประมาณ 45-50 นาทีพร้อมกันแล้ว ให้คะแนนการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดภายหลังจากการสังเกตการสอน ได้เสร็จสิ้นลงในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ร่วมประชุมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อซักถามและรับฟังข้อคิดเห็น เสนอแนะเกี่ยวกับเอกสารคู่มือการประเมิน แบบประเมินการสอน องค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินและผลของการนำรูปแบบมาทดลองใช้ ตลอดจน การสรุปผลการประเมิน เพื่อนำไปสู่การพิจารณาแนวทางสำหรับการปรับปรุงคุณภาพการสอนของครู ในโรงเรียนโดยใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที และขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบ สอบถามเพื่อประเมินในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(4.1) ประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการ ประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน ประกอบด้วย (1) ประเมินความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมในรูปแบบการประเมิน (2) ประเมินความ เหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน และ (3) ประเมินความเหมาะสมความชัดเจนของเกณฑ์ การประเมิน (4) ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมิน โดยใช้แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(4.2) ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนในฐานะผู้ได้รับ การประเมินในแต่ละรายการสมรรถภาพ โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการประเมิน

(4.3) ประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ในด้านความเหมาะสม ของเนื้อหารายละเอียด ประโยชน์ ความชัดเจนและความเป็นไปได้ในการนำกรอบเนื้อหาไปใช้ รวมทั้งข้อคิดเห็น เสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(4.4) ประเมินการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ ซึ่งประเมิน เกี่ยวกับความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมของรูปแบบ ความเหมาะสมและผลที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน รวมทั้งข้อคิดเห็น เสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อ การปรับปรุงแก้ไข โดยใช้แบบสอบถามชนิด เลือกตอบและคำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จ. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนมาวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรม SPSS^x ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสรุปผลตามวัตถุประสงค์ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

(1) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพ การประเมิน เกณฑ์การประเมินและแบบประเมินการสอน ซึ่งประกอบด้วย (1.1) ความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมตามรูปแบบการประเมินการสอน (1.2) ความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมิน (1.3) ความเหมาะสมและความชัดเจนของ เกณฑ์การประเมิน (1.4) ความเหมาะสมของเนื้อหาเกณฑ์ในแบบประเมินโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาค่ามัธยฐานและพิสัยควอไทล์ของแต่ละรายการตามแบบสอบถาม และได้กำหนดเกณฑ์แปลความหมาย ของระดับคะแนนมัธยฐาน ดังนี้

ระดับคะแนนมัธยฐาน 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ ในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนนมัธยฐาน 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ ในระดับน้อย

ระดับคะแนนมัธยฐาน 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนนมัธยฐาน 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ ในระดับมาก

ระดับคะแนนมัธยฐาน 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุด

สำหรับการตัดสินใจเพื่อยอมรับว่า รายการหรือส่วนประกอบใดของรูปแบบ การประเมินการสอน มีความเหมาะสม ความชัดเจน หรือความเป็นไปได้สูงนั้น ได้พิจารณาจากค่า มัธยฐานที่มีค่า 3.50 ขึ้นไป และมีพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 1.50

(2) วิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพในด้านความตรงของเครื่องมือประเมิน โดยพิจารณาจากความสามารถในการจำแนกประสิทธิภาพการสอนของกลุ่มครูดีเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มครูผู้สอนธรรมดา ซึ่งตรวจสอบด้วยการนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากคะแนนประเมินการสอนแต่ละ รายการสมรรถภาพและคะแนนรวมในแต่ละมิติการประเมินมาทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครู ดีเด่นและกลุ่มครูผู้สอนธรรมดา โดยใช้ t-test (independent) และเมื่อผลการทดสอบใน รายการใดมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือว่ารายการสมรรถภาพและมิติการประเมินด้านดังกล่าวมีอำนาจ

ในการจำแนกประสิทธิภาพการสอนของครู และยอมรับว่าเป็นลักษณะการประเมินที่มีความตรงเชิงโครงสร้าง ดังที่ บุญชม ศรีสะอาดและคณะ (2521: 171) ได้กล่าวไว้ในเรื่องความตรงของแบบวัดว่าการวิเคราะห์โดยใช้ Known Group Technique เป็นวิธีหาค่าความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) วิธีหนึ่ง โดยจะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เราทราบแล้วว่ามีความสามารถในด้านนั้นมากน้อยเพียงใด มาเป็นหลักสำหรับการเปรียบเทียบ

(3) วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ได้รับการประเมินการสอนว่ามีระดับความพึงพอใจที่ให้ประเมินในแต่ละรายการสมรรถภาพการสอนมากน้อยเพียงใด โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและพิสัยควอไทล์สำหรับแต่ละรายการในลักษณะการวิเคราะห์ที่นำคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มครูผู้สอนแต่ละคนและครูผู้สอนธรรมดามารวมเข้าด้วยกัน ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์แปลความหมายระดับคะแนนมัธยฐานของแต่ละรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมินดังนี้

ระดับคะแนนมัธยฐาน 1.00-1.49 หมายถึง ไม่มีความพึงพอใจที่จะให้ประเมิน
 ระดับคะแนนมัธยฐาน 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจที่จะให้ประเมินในระดับน้อยมาก
 ระดับคะแนนมัธยฐาน 2.50-3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจที่จะให้ประเมินในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนนประเมิน 3.50-4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจที่จะให้ประเมินในระดับมาก
 ระดับคะแนนประเมิน 4.50-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจที่จะให้ประเมินในระดับมากที่สุด

(4) วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินการสอนในแต่ละมิติการประเมินระหว่างกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม คือ (4.1) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (4.2) กลุ่มเพื่อนครูผู้สอน (4.3) กลุ่มครูผู้ประเมินตนเอง โดยใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย F-test

(5) วิเคราะห์ผลการประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอนในด้านประโยชน์และความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยการหาค่ามัธยฐานและพิสัยควอไทล์

(6) วิเคราะห์ผลการประเมินการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ โดยหาค่าร้อยละและสรุปข้อคิดเห็นเสนอแนะในลักษณะการบรรยาย

จ. นำผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้นำทั้งหมดมาเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไขส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการประเมินการสอน และเครื่องมือการประเมินให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพที่เชื่อถือได้มากขึ้น แล้วนำไปทดลองใช้ประเมินการสอนในขั้นต่อไป

การทดลองใช้รูปแบบประเมินการสอนในรอบที่สอง

การนำรูปแบบการประเมินการสอนที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขในรอบแรกไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพในขั้นสุดท้าย มีวิธีการดังนี้ คือ

ก. นำแบบประเมินการสอนและเกณฑ์การประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขภายหลังทดลองใช้ในรอบแรก ซึ่งปรากฏว่ามีสมรรถภาพการประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจำนวน 36 รายการ มาตรวจสอบความเที่ยงในลักษณะเช่นเดียวกับในรอบแรก โดยนำไปทดลองใช้ประกอบการสังเกตการสอนของครูที่โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม อำเภอเมืองอุบลราชธานี มีผู้ทดลองใช้ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 2 คน ครูผู้สอน 3 คน และผู้วิจัยอีก 1 คน รวมเป็น 6 คน ภายหลังการทดลองใช้ได้นำผลการให้คะแนนประเมินมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วมตามวิธีการของ โฮลสตี (Holtsti) เช่นเดียวกับรอบแรก ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงร่วมเท่ากับ .918 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เมื่อเทียบกับค่าความเที่ยงร่วมที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในเบื้องต้นคือ .70

ข. เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการทดลอง โดยเลือกเขตการศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคละ 1 เขตการศึกษาแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเขตการศึกษา 1, 4, 8 และเขต 10 ในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ จากนั้นสุ่มสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในพื้นที่เขตการศึกษาดังกล่าว เขตการศึกษาละ 2 แห่ง รวม 8 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ครูดีเด่นที่สอนครบคลุมในทุกกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งสุ่มได้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษาทั้ง 4 เขต คือ

- เขตการศึกษา 1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดปทุมธานี
- เขตการศึกษา 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา
- เขตการศึกษา 8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน
- เขตการศึกษา 10 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดร้อยเอ็ด

จากนั้น ได้สุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูดีเด่นทำการสอนอยู่ในขณะนั้น โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อให้ได้โรงเรียนที่มีครูดีเด่นสอนครบคลุมในทุกกลุ่มประสบการณ์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แห่งละ 2 โรงเรียน รวม 16 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนชุมชนวัดราษฎร์บำรุง	อ. เมืองสมุทรปราการ	จ. สมุทรปราการ
2. โรงเรียนวัดจรเข้ใหญ่	อ. บางพลี	จ. สมุทรปราการ
3. โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	อ. เมืองปทุมธานี	จ. ปทุมธานี
4. โรงเรียนวัดอภัยการาม	อ. ธัญบุรี	จ. ปทุมธานี
5. โรงเรียนบ้านกะทู้	อ. กะทู้	จ. ภูเก็ต
6. โรงเรียนวัดเมืองใหม่	อ. กลาง	จ. ภูเก็ต
7. โรงเรียนเมืองพังงา	อ. เมืองพังงา	จ. พังงา
8. โรงเรียนวัดนิโครธคุณากร	อ. ทับปุด	จ. พังงา
9. โรงเรียนบ้านแม่แต	อ. สันทราย	จ. เชียงใหม่
10. โรงเรียนบ้านหนองไค้ง	อ. สันกำแพง	จ. เชียงใหม่
11. โรงเรียนอนุบาลลำพูน	อ. เมือง	จ. ลำพูน
12. โรงเรียนบ้านป่าช้าง	อ. ป่าช้าง	จ. ลำพูน
13. โรงเรียนหัวตะพานพิชชา	อ. หัวตะพาน	จ. อุบลราชธานี
14. โรงเรียนบ้านเจริญสามัคคี	อ. อำนาจเจริญ	จ. อุบลราชธานี
15. โรงเรียนบ้านนาโพธิ์	อ. เมืองร้อยเอ็ด	จ. ร้อยเอ็ด
16. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองม	อ. อาจสามารถ	จ. ร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน เพื่อทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในลักษณะเช่นเดียวกับการทดลองใช้รูปแบบการประเมินในรอบแรก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูดีเด่น 1 คน และเพื่อนครูผู้สอนอีก 3 คน รวมเป็นโรงเรียนละ 6 คน โดยให้พิมพ์บทหน้าที่เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในภาคดำเนินกิจกรรมนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ในรอบแรก ซึ่งเมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่ทำหน้าที่ในฐานะผู้ได้รับการประเมินการสอนตามกลุ่มประสบการณ์และระดับชั้นที่สอนแล้วสามารถจำแนกได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประเภทของครูผู้ได้รับการประเมินจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์และชั้นที่สอน
ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนรอบที่สอง

ระดับชั้นที่สอน กลุ่ม / ประเภท ประสบการณ์สอน	ชั้นป. 1		ชั้นป. 2		ชั้นป. 3		ชั้นป. 4		ชั้นป. 5		ชั้นป. 6		รวม
	ดี เด่น	ธรรม -ดา	ดี เด่น	ธรรม -ดา	ดี เด่น	ธรรม -ดา	ดี เด่น	ธรรม -ดา	ดี เด่น	ธรรม -ดา	ดี เด่น	ธรรม -ดา	
1. กลุ่มทักษะภาษาไทย	1		1				1		1	2		1	8
2. กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์	1						1	1	1			1	5
3. กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต					1			1	1	1	1		5
4. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย					1	1	1			2		1	6
5. กลุ่มการงานและพื้นฐาน อาชีพ				1			1		1	1	1	1	5
6. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ										2	1		3
รวม	2	-	1	1	2	2	3	3	4	7	4	3	32

ค. ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามที่ได้นำไปใช้ในการทดลองรอบแรกให้สอดคล้องตามกรอบแนวคิดของรูปแบบการประเมิน สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน เพื่อให้ประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอนในการทดลองขั้นสุดท้ายดังนี้ คือ

(1) แบบสอบถามด้านความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมตามรูปแบบการประเมินการสอน สมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมินการสอน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับแบบสอบถามที่ใช้ในรอบแรก ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

(2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประเมินการสอนตามสมรรถภาพต่าง ๆ ในฐานะผู้ได้รับการประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

(3) แบบสอบถามเพื่อประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอน ในด้านความเหมาะสมของรายละเอียดเนื้อหา ประโยชน์ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

(4) แบบสอบถามเพื่อประเมินการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ โดยสอบถามในด้านความเข้าใจในเนื้อหาและกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน ความเหมาะสมและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด ดังปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข

ง. ผู้วิจัยเดินทางไปติดต่อโรงเรียนทั้ง 16 แห่งด้วยตนเอง เพื่อดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบการประเมินการสอนในลักษณะเช่นเดียวกับการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก ซึ่งประกอบด้วย (1) เสนอแนวความคิดทางด้านการประเมินการสอนแก่ผู้บริหารโรงเรียน (2) แนะนำรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินการสอนตามเอกสารคู่มือการประเมินแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน (3) จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน (4) ชี้แจงรายละเอียดสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมิน (5) ฝึกทดลองใช้แบบประเมิน โดยให้กลุ่มตัวอย่างร่วมสังเกตการสอนของคุณครูคนใดคนหนึ่ง แล้วพิจารณาให้คะแนนประเมินร่วมกัน (6) ให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาบททวนและทำความเข้าใจในรายละเอียดตามเอกสารคู่มือการประเมิน โดยเฉพาะสมรรถภาพการประเมินและเกณฑ์การประเมิน รวมทั้งฝึกใช้แบบประเมินเพื่อสังเกตการสอนด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง (7) ดำเนินการใช้แบบประเมินสังเกตการสอนและพิจารณาให้คะแนนประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด (8) วิเคราะห์สรุปผลการประเมินให้ผู้บริหารและครูผู้เกี่ยวข้องทราบ (9) ศึกษานแนวทางปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมการสอนและวางแผนเพื่อประเมินบททวนในระยะต่อไป

จ. ภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบการประเมินการสอนในขั้นสุดท้าย พร้อมทั้งการประชุมร่วมกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อสนทนากลุ่มในประเด็นปัญหาและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับรูปแบบการประเมินการสอน โดยใช้เวลาประมาณ 45-50 นาที

ฉ. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในขั้นสุดท้ายมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS^x ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วสรุปผลและเสนอรายงานในลักษณะต่อไปนี้ คือ

(1) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอน ซึ่งได้แก่ (1.1) ความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดและกิจกรรมตามรูปแบบการประเมินการสอน (1.2) ความเหมาะสมของสมรรถภาพการประเมินการสอน (1.3) ความ

เหมาะสมและความชัดเจนของเกณฑ์การประเมินการสอน (1.4) ความเหมาะสมของเนื้อหา
เกณฑ์ในแบบประเมินการสอนโดยหาค่ามัชฌฐานและพิสัยควอไทล์ของแต่ละรายการ และมีเกณฑ์แปล
ความหมายของระดับคะแนนเช่นเดียวกันกับการประเมินคุณภาพของรูปแบบการประเมินการสอนใน
การทดลองใช้ในรอบแรก สำหรับผลในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมนั้นผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหา
บรรยายประกอบ

(2) วิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพความตรงของแบบประเมินการสอนในด้าน
ประสิทธิภาพการจำแนกสมรรถภาพการสอนของกลุ่มครูดีเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับครูผู้สอนธรรมดา
โดยการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย t-test (independent) สำหรับแต่ละรายการสมรรถภาพที่ใช้
ประเมินและทดสอบค่าเฉลี่ยรวมแต่ละมิติของการประเมินด้วย

(3) วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสมรรถภาพการประเมินในฐานะ
ผู้ได้รับการประเมิน โดยหาค่ามัชฌฐานและพิสัยควอไทล์ของแต่ละรายการสมรรถภาพที่ใช้ประเมิน
ซึ่งวิเคราะห์ในลักษณะรวมกลุ่มของครูผู้สอนดีเด่นกับครูผู้สอนธรรมดา และใช้เกณฑ์แปลความหมาย
ระดับคะแนนมัชฌฐานเช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน
ในรอบแรก

(4) วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินการสอนระหว่างแต่ละกลุ่มผู้ประเมิน
ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเพื่อนครูผู้สอนและกลุ่มครูผู้ประเมินตนเอง เพื่อค
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการประเมินแต่ละมิติการประเมินระหว่างกลุ่มผู้ประเมินโดยใช้
F-test เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ผลในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบแรก

(5) วิเคราะห์ผลการประเมินเอกสารคู่มือการประเมินการสอน โดยการหาค่า
มัชฌฐานและพิสัยควอไทล์ ในลักษณะเช่นเดียวกับรอบแรก

(6) วิเคราะห์ผลการนำรูปแบบการประเมินการสอนไปทดลองใช้ โดยหาค่า
ร้อยละ และสรุปเนื้อหาข้อคิดเห็นเสนอแนะบรรยายประกอบเช่นเดียวกับรอบแรก

จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอนในรอบนี้ใน
บางประเด็นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดและกิจกรรมของรูปแบบการประเมินการสอน
สมรรถภาพการประเมิน เกณฑ์การประเมิน เนื้อหาในแบบประเมินและเอกสารคู่มือการประเมิน
การสอนให้มีความเหมาะสมและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น